

Moldova, printre statele grav afectate de încălzirea globală. Cum își asigură securitatea climatică

MATERIALUL ESTE ELABORAT ÎN CONTEXTEL PROIECTULUI „CAMPANIA DE INFORMARE PRIVIND OBIECTIVELE POLITICILOR DE SECURITATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA” IMPLEMENTAT DE PLATFORMA PENTRU INIȚIATIVE DE SECURITATE ȘI APĂRARE (PISA) ȘI SUSTINUT DE CENTRUL DE LA GENEVA PENTRU GUVERNAREA SECTORULUI DE SECURITATE (DCAF), ÎN CADRUL PROIECTULUI „CONSOLIDAREA GUVERNĂRII SECTORULUI DE SECURITATE ÎN MOLDOVA”, FINANȚAT DE SUEEDIA.

Într-o singură vară, în anul 2022, numărul deceselor de la caniculă a ajuns, doar în Europa, la peste 60 de mii. Este o consecință din cele mai sinistre ale încălzirii globale. O încălzire a planetei ce în estimări ar fi urmat să dureze milenii, s-a produs, de fapt, timp de doar două secole. De vină e utilizarea la scară largă a combustibililor fosili și emiterea activă de CO₂ în atmosferă. Grupul Interguvernamental pentru Evoluția Climei (IPCC) avertizează că depășirea cu 2 grade Celsius a nivelurilor preindustriale ale temperaturii va duce la așa numitele „puncte fără întoarcere” pentru ecosistemele planetei. Republica Moldova deja a depășit acest indicator cu 2.2-2.9 grade Celsius, ceea ce înseamnă o provocare serioasă pentru ecosistemele țării noastre. Efecte dezastruoase deja se înregistrează: secete, incendii, scăderea biodiversității, a accesului la apă potabilă, degradarea solului și schimbări în starea apelor. Suferințele sunt suportate de oameni, OMS numind schimbarea climei una din cele mai grave amenințări pentru sănătatea umană.

Cinci efecte în lanț a schimbărilor climatice

Pe măsură ce temperaturile cresc, vremea devine din ce în ce mai impredictibilă. Grindina, ploile abundente, înghețurile târzii, temperaturile anormal de ridicate sunt fenomene tot mai frecvente, ce duc la pierderi semnificative în agricultură și acumularea de tensiuni sociale. Canicula și temperaturile ridicate sunt un pericol tot mai mare și pentru sănătatea publică. Căldura afectează în primul rând persoanele cu boli cronice și cu sănătate cardiovasculară precară, dar și populația tânără și relativ sănătoasă. Ca și la nivel internațional, în Moldova, o cauză însemnată a deceselor sunt bolile cardiovasculare, care provoacă până la 60% din mortalitatea totală anuală, ceea ce e dublul față de cota globală.

Reducerea accesului la apă potabilă este un alt efect semnificativ. Conform unui studiu al Agenției Naționale de Sănătate Publică, 71% din apa din fântânile Republicii Moldova nu poate fi considerată potabilă. În paralel, una din principalele surse, râul Nistru, dar și surse mai mici se usucă temporar sau definitiv. Calitatea apei și capacitatea de a o purifica sunt reduse, ceea ce duce la creșterea nivelului bolilor și la răspândirea bacteriilor și a diversilor poluanți chimici. Scade și accesul la apă pentru irigare. Aceasta duce la creșterea extracției apelor subterane și la modificări ale tiparelor de curgere, precum și la creșterea conținutului de săruri în soluri. Acestea degradează și se transformă în deșert. Conform Planului național privind seceta, ¼ din solurile Republicii Moldova sunt sub risc înalt de degradare, iar 12% din teritoriul țării e sub risc ridicat de deșertificare. Constituind doar 13% din numărul total al riscurilor climatice, secetele provoacă tocmai 67% din pierderile economice ale țării. În sfârșit, toate se soldează cu scăderea calității vieții, a accesului la serviciile și beneficiile sociale de bază, atât în zonele rurale, cât și în orașele nepregătite pentru evenimente meteorologice imprevizibile.

Primul program național de adaptare a Republicii Moldova la efectele schimbărilor climatice a fost elaborat în 2014 și prevede măsuri până în 2030. Acestea sunt concentrate pe trei priorități: sporirea independenței energetice, creșterea gradului de împădurire și crearea unui sistem eficient de management al deșeurilor.

Lucrurile, însă, se mișcă mai lent decât o impune urgența provocărilor: intensitatea energetică a țării, deși a scăzut, continuă să fie de 3,4 ori mai mare decât media europeană; împădurirea, în ciuda unor programe grandioase dezvoltate sub patronaj prezidențial și sprijinite de partenerii europeni, nu a schimbat cifra de împădurire de 11%, față de o medie europeană de peste 30 la sută; managementul deșeurilor, al 3-lea emitent de gaze cu efect de seră (după energie și transport), continuă să fie îngreunat de nivelul scăzut de informare a populației, dar și a reprezentanților Autorităților Publice Locale.

Măsurile pe care le propune Strategia de securitate națională (SSN) pentru impulsivarea schimbărilor sunt următoarele:

- implementarea politicilor pentru protejarea solurilor, a apelor și biodiversității;
- promovarea diversității culturilor și consolidarea infrastructurii agricole;
- implementarea legislației UE privind protecția mediului;
- gestionarea integrată a deșeurilor;
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

O îmbunătățire calitativă a securității climatice ar impune, totuși, o serie lungă de acțiuni suplimentare:

- reziliența energetică: subvenții și granturi pentru izolarea termică a locuințelor, sisteme de încălzire ecologice și eficiente, diversificarea surselor de energie electrică și termică, reducerea intensității energetice pentru casele rezidențiale;
- reziliența alimentară: subsidii și programe de capacitate în grădinăritul și agricultura ecologică; încurajarea compostării la nivel de localitate și folosirea îngrășământului astfel obținut pentru creșterea bonității solului; ba mai mult, trebuie de acum să ne gândim la specii de plante potrivite noilor condiții climatice.
- gestionarea eficientă a apelor: suport financiar pentru instalarea sistemelor de colectare a apelor de ploaie, încurajarea gestionării sustenabile a solului pentru restabilirea capacității de retenție a apei, plantarea fâșiilor forestiere agricole.

În plus, programele naționale și regionale de împădurire trebuie să fie ghidate de ideea diversității de specii plantate, să conțină indicatori clari de supraviețuire a copacilor plantați și proceduri clare și finanțate suficient pentru îngrijirea copacilor în primii ani de viață pentru a asigura sustenabilitatea acestor eforturi și investiții.

Află mai multe la acest subiect din opinia integrală: <https://bit.ly/3WJwuST>